

*Шкарбан Л. В.,
викладач кафедри початкової освіти
Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка*

**ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КАЛІГРАФІЧНОГО ПИСЬМА
У ЛІВОРУКИХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ**

Проблема формування навичок каліграфічного письма в учнів початкової школи, зокрема ліворуких, є особливо актуальною. У Навчальних програмах для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою для 1–4 класів зазначено, що «за наявності в класі дітей, які пишуть лівою рукою, учитель має коригувати методику роботи з такими учнями, не наполягаючи на переучуванні їх на письмо правою рукою» [2, с. 9]. Саме тому майбутнім учителям початкової школи необхідно оволодіти методикою навчання каліграфічного письма, оскільки саме від педагога залежать яким буде почерк дитини, як каліграфічно та охайно вона оформлюватиме кожен свою роботу, наскільки грамотним буде першокласник.

Провівши детальний аналіз змісту навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу та фахових методик, нами встановлено, що студенти у процесі вивчення навчальних дисциплін частково ознайомлюються з особливостями роботи вчителя початкової школи з ліворукими дітьми, водночас це не дає повної змоги досконало вивчити зміст, форми і методи роботи з учнями окресленої категорії, навчитись забезпечувати оптимальні умови для їх повноцінної освіти. Зважаючи на це, вважаємо за необхідне розширити тематичний зміст програми навчальної дисципліни «Каліграфія» такими питаннями, як:

- особливості формування каліграфічних навичок у ліворуких учнів, які розкривали б особливості техніки письма цих дітей (вправи на написання окремих букв, на ускладнене списування букв, буквосполучень і слів);
- способи письма лівою рукою;
- вимоги до письма ліворукої дитини;
- вправи та завдання для формування каліграфічних навичок у ліворуких учнів(оскільки ліворуку дитину варто навчити дотримуватися гігієнічних вимог, необхідних під час письма, а саме: посадка під час письма, положення зошита, ручки в руці. Педагог має знати, що такі вимоги до дітей, які пишуть лівою рукою, значно відрізняються від тих, що ставляться до дітей, які пишуть правою рукою тощо.

Для формування каліграфічних навичок у ліворуких першокласників учитель має оволодіти системою корекційних вправ, метою яких є навчити учнів писати букви алфавіту. Це можуть бути вправи на написання окремих букв, на ускладнене списування букв, буквосполучень і слів (з елементами комбінування, групування тощо), тому зміст навчальної дисципліни «Каліграфія» доцільно доповнити практичними заняттями, що сприятимуть розвитку практичних умінь з техніки письма ліворуких учнів, способів письма лівою рукою, вимог до письма ліворукої дитини шляхом виконання студентами практичних вправі завдань для формування каліграфічної навички у ліворуких учнів. Окрім того, план практичних занять можна доповнити різними видами імітації навчання ліворукої дитини.

Реалізація визначених професійних умінь майбутніх фахівців має здійснюватися за умов розширення програм педагогічних практик. Так, на нашу думку, програму навчальної (психолого-педагогічної) практики необхідно розширити системою професійно-педагогічних завдань, які охоплюють:

1. Застосування засобів діагностування щодо виявлення провідної руки в учнів молодшого шкільного віку.
2. Психолого-педагогічне спостереження за ліворукими учнями у період їх адаптації до навчання у школі.

3. Заповнення картки спостереження за станом ліворукого першокласника під час навчально-пізнавальної діяльності.

4. Проведення бесід із батьками ліворуких дітей під час яких студенти матимуть змогу з'ясувати причину ліворукості (вимушена, компенсаторна, спадкова), виявити нахили та здібності ліворуких дітей, труднощі з якими вони зустрічаються під час навчання та виховання.

До програми педагогічної (літньої) практики вважаємо за доцільне зарахувати такі завдання, як:

1. Проведення ігор і вправ на розвиток творчої діяльності ліворуких учнів, проєктивних методик «Будинок–дерево–людина», «Намалюй людину», «Намалюй (зліпи) неіснуючу тварину», які сприятимуть розширенню знань студентів про індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворукої дитини.

Відтак, на основі зазначеного можемо стверджувати, що в змісті підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема в навчальному плані, не передбачено дисциплін, які були б безпосередньо спрямовані на інтеграцію психолого-педагогічних і методичних знань і мали б практичне спрямування на діяльність педагога з ліворукими учнями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брагина Н.Н. Функциональные асимметрии человека / Н.Н. Брагина, Т.А. Доброхотова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Медицина, 1988. – 240 с.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1 – 4 класи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html> – Заголовок з екрану.
3. Чабайовська М.І. Зошит з каліграфії для лівшів. Частина І. / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва-ОСО, 2011. – 56 с.
4. Чуприков А.П. Асиметрія мозку та ліворукість: монографія / А.П. Чуприков, Р.М. Гнатюк, М.А. Чуприкова. – К. : КММ, 2011. – 140 с.

5. Шкарбан Л.В. Особливості роботи вчителя початкової школи з ліворукими першокласниками / Л.В. Шкарбан /Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Випуск 18.– К., 2013. – С. 239–243.